

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії

завідувач кафедри

Л.В. Афанасьєва

протокол № 2 від 02.09.2024 р.

Робоча програм ОК **ПРАКТИКУМ З ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ**

Назва освітнього компонента <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	ПРАКТИКУМ З ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ <i>Обов'язковий</i>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Назва спеціальності	054 Соціологія
Назва освітньої програми	Соціологія
Рік викладання /Семестр	2024-2025 /2 семестр
Викладач	Глебова Н.І., док. соц. наук, професор кафедри соціології та філософії
Посилання на профайл викладача	http://scholar.google.com.ua/citations?user=28vSPEoAAAAJ&hl
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	+38 0962296685 Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, WhatsApp
Сторінка освітнього компоненту на сайті ЦОДТ	Глебова Н.І., док. соц. наук, професор кафедри соціології та філософії

АНОТАЦІЯ

Освітня компонента “Практикум з інфомедійної грамотності та критичного мислення” спрямована на підготовку здобувачів до свідомого існування у медіасередовищі та органічної інтеграції в медіакультуру через формування критичного відношення до медіапродуктів, перетворення студентської молоді як споживачів медіапродуктів у свідомих і творчих користувачів мас-медіа, вироблення імунітету до маніпулятивної дії мас-медіа

Теоретичне вивчення та практичне опанування основ інфомедійної грамотності забезпечує здатність розуміти, аналізувати і оцінювати зміст медіапродуктів, сприяє оволодінню навичками самопрезентації та соціальної комунікації зі складним інформаційним світом, а також формує уміння критично оцінювати медіаконтент, отриманий з різноманітних та різнорідних медіаресурсів

Створення ефективного механізму критичного осмислення і корегування інформації, отриманої через засоби масової інформації, формування умінь інтерпретувати інформацію, розуміти її суть, адресну спрямованість, викриття прихованого значення мають усунути негативний вплив на свідомість громадян,

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета: розвиток критичного мислення (критичного бачення), формування правильного сприйняття конкретних явищ, категорій, понять, ідей, дійсності тощо та коригування інформації, отриманої з відкритих джерел та інтернет-ресурсів задля викриття прихованого змісту окремих фактів та усунення негативного впливу на свідомість громадян

Завдання:

- засвоїти навички критичного мислення, аналізу, обробки та використання інформації зокрема, розпізнавання фейкової і правдивої інформації, уникнення і протистояння маніпулятивним технологіям, усвідомлення ризиків пропаганди та дезінформації.
- Розрізняти факти явного та прихованого впливу медіаресурсів на суспільну свідомість та свідомість особистості
- Розуміти значення медіа та їх впливу на формування культури і духовного розвитку населення.
- Орієнтуватися в сучасних засобах медіа, володіти інформацією про їх можливості та перспективи розвитку
- Знати базові стандарти журналістської етики
- Вміти аналізувати ціннісні орієнтири, які пропонує медіа середовище та їх вплив на суспільну свідомість
- Вміти виявляти та мінімізувати вплив різноманітних маніпулятивних технологій в недійних продуктах.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМИ

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.
- професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки

Спеціальні компетентності:

- СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.
- СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Креативність, переконливість, критичне мислення, навички комунікації, емоційний інтелект, працювати в команді, адаптивність

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

- забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
- сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин денна форма		60	60	120/ 4 кр.

Підсумковий контроль – залік

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок, дотримується студентоцентрований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагиату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем	Кількість годин денна форма				Кількість годин заочна форма				Рекомендована література
	л	пр	ср	всього	л	пр	ср	всього	
БЛОК I. Інформація та особливості її споживання під час війни									6-7
Тема 1: Інформація та її сутність		4	4	8					1-3
Тема 2. Інформація та її вплив		4	4	8					6-7
Тема 3. Критичне мислення: базові методики		4	4	8					6-7
Тема 4. Критичність під час війни		4	4	8					
Тема 5. Стандарти журналістики та її застосування в умовах війни		4	4	8					2-4
Блок II. Маніпуляція. Маніпуляції в медіа. Пропаганда									
Тема 6. Поширені інструменти маніпуляцій у медіа		4	4	8					2-4
Тема 7. Специфічні для медіа маніпуляції		4	4	8					1-3
Тема 8. Фейк як один із механізмів маніпулювання інформацією.		4	4	8					4-6
Тема 9. Інструменти протидії фейкам		4	4	8					5-7
Тема 10. Ознаки маніпуляції в новинах		4	4	8					
Тема 11. Дезінформаційні наративи воєнного часу		4	4	8					6-7
Тема 12. Маніпуляції у мас-медіа як інструмент політичної боротьби		4	4	8					
Тема 13. Мова ворожнечі: понятійний апарат та класифікація		4	4	8					4-7
Тема 14. Мова ворожнечі: дегуманізація		4	4	8					6-7
Тема 15. Навички медіаграмотності в часи штучного інтелекту		4	4	8					
Разом		60	60	120					

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Блок I. Інформація та особливості її споживання під час війни

Інформація та її сутність. Інформаційні маніпуляції. Факт та судження. Інформація та її вплив. Ключові етапи маніпуляції з інформацією.

ІНФОРМАЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Форми та методи протидії інформаційній маніпуляції під час війни. Дезінформація. Розуміння пропаганди. Визначення якісної або надійної інформації: ключові аспекти. Маркери популярності та достовірності.

УКРАЇНЬКА ЖУРНАЛІСТИКА В ЧАС ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

Обмеження й особливості застосування стандартів журналістики в час війни. Стандарти журналістської етики. Журналіст versus патріот: безсторонність, неупередженість і нейтральність під час війни? Специфіка використання інформації із соціальних мереж під час великої війни.

Блок II. Маніпуляція. Маніпуляції в медіа. Пропаганда

Інструменти маніпуляцій у медіа. Фабрикування / спотворення інформації. Висмикування з контексту. Маніпуляція джерелами й експертами. Порушення балансу. Узагальнення. Перебільшення. Замовчування інформації

Специфічні для медіа маніпуляції: пріоритетизація певних новин і заангажованість. Клікбейти. Немаркована реклама.

ФЕЙК ЯК ОДИН ІЗ МЕХАНІЗМІВ МАНІПУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ.

Відеофейк і фейковий журналістський матеріал. Дипфейк. Фейки та інструменти притидії. Фактчекінг.

Ознаки маніпуляції в новинах. Дезінформаційні наративи воєнного часу

Ефективні інструменти підтримки медіаграмотності у воєнний час. Кроки аналізу новини / повідомлення

МОВА ВОРОЖНЕЧІ

Понятійний апарат та класифікація. «Піраміда ненависті». Негативні стереотипи,

Дегуманізація та її етапи. Методи протидії дегуманізації. Медіаграмотність та штучний інтелект

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Напишіть есе або зробіть презентацію Які можуть бути наслідки для людей, що приймають маніпуляційну інформацію за правду? Чому важливо розпізнавати і розуміти стратегії маніпуляції з інформацією? Обсяг: 4-5 сторінок.
2	Напишіть есе або зробіть презентацію, в якому дослідити конкретну історичну ситуацію (наприклад, пропаганду в часи Другої світової війни, радянську пропаганду чи сучасні приклади пропаганди в авторитарних режимах) та проаналізуйте, які методи пропаганди використовувались для маніпуляції громадською думкою.. Обсяг: 4-5 сторінок.
3	Напишіть есе або зробіть презентацію Назвіть приклади сучасної пропаганди, де відбувається дегуманізація? Як зрозуміти що ці приклади слід класифікувати як мова ворожнечі? Поясніть свою думку Обсяг: 4-5 сторінок.

Докладний опис завдань для самостійної роботи представлений на сайті ЦОДТ.

ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНЕ ЗАВДАННЯ

Блок І. Інформація та особливості її споживання під час війни

Підготуйте питання: створення презентацій, структурно-логічних схем, повідомлень, розробка/створення проблемних питань, публічна інтерпретація результатів навчальної рефлексії та критичного мислення матеріалу

Тема 1: Інформація та її сутність

Оберіть текст для **відокремлення фактів** від **суджень на новинних сайтах**:

<https://www.unian.ua/>

<https://tsn.ua/>

<https://www.ukr.net/>

<https://www.pravda.com.ua/news/>

<https://www.ukrinform.ua/> (або оберіть інший сайт)

1. За допомогою таблиці Факт & Думка виділити текст кольорами: червоним – факт, жовтим – думка (судження), синім – оцінка.
2. Опишіть загальний висновок наскільки обраному тексту можна довіряти?
3. За допомогою Плану аналізу за К.Безелгет та Е. Хартом зробіть аналіз медіатексту.
4. Опишіть загальний висновок наскільки обраному тексту можна довіряти?

Тема 2. Критичне мислення: базові методики

Оберіть текст для **аналізу на новинних сайтах**:

<https://www.unian.ua/>

<https://tsn.ua/>

<https://www.ukr.net/>

<https://www.pravda.com.ua/news/>

<https://www.ukrinform.ua/> (або оберіть інший сайт)

1. Застосуйте правила критичного мислення: наведіть приклад аргументу та нелогічного аргументу; приховані передумова тексту і прихований висновок
2. Оберіть зразки новин за критеріями: І. Популярна новина II. Достовірна новина
3. Поясніть які новини слід вважати популярними, а які достовірними

Тема 3. Стандарти журналістики та її застосування в умовах війни

Оберіть текст для *аналізу на новинних сайтах*:

<https://www.unian.ua/>

<https://tsn.ua/>

<https://www.ukr.net/>

<https://www.pravda.com.ua/news/>

<https://www.ukrinform.ua/> (або оберіть інший сайт)

Знайдіть зразок медіаповідомлення, в якому порушено стандарти журналістики. Обґрунтуйте чому?

Знайдіть зразок медіаповідомлення, наслідки якого, на Вашу думку, можуть зашкодити обороні України. Обґрунтуйте свою думку

Блок II. Маніпуляція. Маніпуляції в медіа. Пропаганда

Тема 4. Поширені інструменти маніпуляцій у медіа

Прочитайте російську маніпуляцію та її пояснення від українських аналітиків. Визначте, які маніпулятивні інструменти використали росіяни.

(<https://www.stopfake.org/uk/manipulyatsiya-boris-dzhonson-vtomivsyia-vid-ukrayini/>).

<https://suspilne.media/499816-vibuh-zseredini-ozvucena-najimovirnisa-pricina-rujnuvanna-dambi-kahovskoi-ges-nyt/>

<https://twitter.com/MichaelShchur/status/1523348994562621440>

<https://www.radiosvoboda.org/a/feyk-bioeksperimenty-rosiya-bilorus/31672954.html>).

<https://voxukraine.org/manipulyatsiya-brytantsi-poskarzhylsya-na-vtomu-vid-zelenskogo-pislya-jogo-vystupu-na-festyvali/>

Тема 5. Специфічні для медіа маніпуляції

Прочитайте російську маніпуляцію та її пояснення від українських аналітиків. Визначте, які маніпулятивні інструменти використали росіяни.

<https://www.unian.ua/war/dlya-zhinok-viyskovih-v-ukrajini-stvorili-viyskovu-formu-yak-vona-viglyadaye-foto-video-12299577.html>

<https://www.unian.ua/war/dlya-zhinok-viyskovih-v-ukrajini-stvorili-viyskovu-formu-yak-vona-viglyadaye-foto-video-12299577.html>

<https://disinfo.detector.media/post/ukrainska-bizhenka-zhalietsia-na-zhyttia-v-yevropi-ta-oburena-neobkhidnistiu-zarobliaty-hroshi>

<https://disinfo.detector.media/post/u-povitrianykh-sylakh-zsu-vyznaly-shcho-ukrainski-rakety-ppo-prylitaiut-u-zhytlovi-budynky>

Тема 6. Фейк як один із механізмів маніпулювання інформацією

Продивіться запропонований медіа контекст і опишіть ознаки фейкової інформації.

<https://www.youtube.com/watch?v=cQ54GDm1eL0>.

<https://www.youtube.com/watch?v=oxXpB9pSETo>.

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/corona-beer-founder-will-villagers-money-spain-mexico-antonino-fernandez-a7438596.html>).

Зображення: <https://uareview.com/srav-pes/>

Інструменти протидії фейкам

Розгляньте кілька російських дезінформаційних наративів про Україну.

f «Україна програє війну».

f «Українці — нацисти».

f «Українські біженці — нікчеми».

Завдання:

1. Доберіть до кожного наративу по 3–4 меседжі, фейки чи маніпуляції, які ви бачили в соцмережах і медіа.
2. Які наративи створює Україна, щоб побороти ці дезінформаційні наративи? Назвіть їх і кілька тверджень на їх підтримку.
3. Подумайте, на яку аудиторію розраховані згадані російські наративи? На яку реакцію аудиторії вони націлені?

Тема 7. Ознаки маніпуляції в новинах

Зробіть кроки аналізу новини / повідомлення за критеріями:

1. Платформа публікації.
2. Визначте емоційні маркери — окремі слова чи загальний настрій повідомлення.
3. З'ясувати дані про автора.
4. Звернути увагу на дату повідомлення.
5. З'ясувати першоджерело інформації та порівняти з аналізованим повідомленням.
6. Перевірити зображення (фото, відео) та документи.

<https://www.radiosvoboda.org/a/feyk-bioeksperimenty-rosiya-bilorus/31672954.html>

<https://voxukraine.org/manipulyatsiya-brytantsi-poskarzhylsya-na-vtomu-vid-zelenskogo-pislya-jogo-vystupu-na-festyvali/>

<https://www.agilitypr.com/pr-news/public-relations/media-trends-inside-publishers-battle-fake-news/>

Тема 8. Дезінформаційні наративи воєнного часу

Проаналізуйте наступні меседжі за критеріями:

- автор (наратора, оповідача);
- аудиторія (споживачів);
- структура (твердження, меседжі, фейки, маніпуляції);
- мета (викликати реакцію аудиторії, закріпитися у світогляді).

Меседжі:

f «Українська армія слабка і нездарна».

f «Україна провалює кожну реформу».

f «Українська влада — некомпетентна і корумпована».

«Українські фонди та волонтери крадуть пожертви»

Тема 9. Мова ворожнечі: понятійний апарат та класифікація

Використовуючи інфографіку «Мова ворожнечі у ЗМІ», провести аналіз цитат, що були зібрані Кримською правозахисною групою (КПГ) в рамках дослідження про ситуацію з розповсюдженням мови ворожнечі в російськомовних онлайн-медіа, які регулярно висвітлюють збройний конфлікт України та РФ.

[https://crimeahrg.org/uk/rosijski-propagandisti-postijno-zaklikayut-do-strat-ukra%D1%97nskih-vijskovopolonenih/](https://crimeahrg.org/uk/rosijski-propagandisti-postijno-zaklikayut-do-strat-ukra%20%D1%97nskih-vijskovopolonenih/)

Цитата (або номер цитати) Приклади мови ворожнечі Яка за впливом (слабка, середня, жорстка) Оберіть впливу

Мова ворожнечі: дегуманізація

Побіжно перегляньте карикатуру або мем. Опишіть деталі, які ви помітили насамперед? Роздивіться уважно зображення на малюнку та дайте відповіді на запитання:

f Якій події та темі присвячена карикатура?

f За чиїм замовленням вона була виготовлена і для якої аудиторії? Проаналізуйте персонажів та символи карикатури: які художні засоби використані (колір, розмір, ракурс тощо)?

f Яке повідомлення, на вашу думку, карикатура була покликана донести до своєї аудиторії? Що ви знаєте про явища, зображені на карикатурах, з інших джерел?

Доведіть, що автори плакатів використовують дегуманізацію. Чи можна стверджувати, що дегуманізація відіграла важливу роль в описаних явищах? Обґрунтуйте

<https://vatnik.reactor.cc/tag/Белоруссия/5>

<https://pikabu.ru/tag/%E0%E7%E2,%EA%E0%F0%F2%E8%ED%EA%E0%20%F1%20%F2%E5%EA%F1%F2%EE%EC/hot>

<https://vsim.ua/Reviews/zibrali-pidbirku-karikatur-pro-viynu-11638311.html>

https://4pera.com/news/picture_of_the_day/vladimir_zelenskiy_uslyshal_zov_v_sizo_elenovki_na_donbasse_po_ego_prikazu_ubili_azov/

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (І СЕМЕСТР)

1. Основні загрози й ризики медіапростору й актуальність медіаосвіти.
2. Інфомедійна грамотність: сутність, принципи, компетенції.
3. .Медіапростір України: структура й основні тенденції у мирний і воєнний часи.
4. Вплив медіа на реципієнта. Елементи особистості, що зазнають впливів медіа.
5. Сутність й методи маніпуляції свідомістю реципієнтів. 1
6. Теорія стереотипів В. Ліппмана.
7. Теорія стигматизації І. Гофмана.
8. Використання методів стереотипізації та стигматизації в пропаганді.
9. Ефект кібермобілізації на прикладі революції Гідності.
10. Пропаганда: сутність, основні типи, використання медіа.
11. Воєнна пропаганда з використанням медіа.
12. Політична пропаганда у тоталітарних суспільствах.
13. Плакат й основні візуальні прийоми пропаганди.
14. Творення міфів як напрям воєнної пропаганди.
15. Сучасні інформаційні війни й роль нових медіа.
16. Фейки як знаряддя пропаганди й інформвійни. Алгоритми ідентифікації фейку.
17. Теорія «м'якої сили» Дж. Найа.

18. Теорія фреймів Дж. Лакоффа і роль медіа у формуванні фреймів.
19. Симуляція реальності й симулякри в концепції Ж. Бодріяра. Використання симулякрів у інформаційних війнах.
20. Боротьба за мізки людей як основа гібридних війн. Когнітивні війни сучасності.
21. Феномен російської пропаганди: небезпека для України і світу.
22. Методи ведення інформаційних війн.
23. Когнітивна війна (війна смислів): сутність й реалізація на практиці.
24. Інформаційний імунітет й інформаційна гігієна як засоби протистояння пропаганді й інформаційним атакам.
25. Ідеологічна складова війни Російської Федерації проти України: концепція «руського мира» та її впровадження на окупованих територіях..Контрпропаганда: завдання й методи.
26. Критичне мислення: сутність і засоби формування.
27. Практика фактчекінгу в Україні.
28. . Які етапи має дегуманізація суспільства? Наведіть приклади медіаконтенту до кожного етапу.
29. Яка роль дегуманізації російського суспільства в скоєнні численних воєнних злочинів армією РФ на території України?
30. Мова ворожнечі: Понятійний апарат та класифікація

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.	пояснення, кейс-стаді, моделювання ситуацій, аналітичний, пошуковий, виконання індивідуальних навчальних завдань, ілюстративний матеріал, відеоматеріал	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування; оцінювання виконання індивідуальних практико-орієнтованих(проекти, ситуаційні завдання), творчих (реферат, есе, схеми, презентації) завдань
РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.	пояснення, кейс-стаді, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних навчальних завдань, аналітичний, пошуковий, ілюстративний матеріал, відеоматеріал	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування; оцінювання виконання індивідуальних практико-орієнтованих(проекти, ситуаційні завдання), творчих (реферат, есе, схеми, презентації) завдань

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

І СЕМЕСТР			
Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
5 Види навчальної діяльності здобувача	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):	БЛОК І. Інформація та особливості її споживання під час війни	БЛОК ІІ. Маніпуляція. Маніпуляції в медіа. Пропаганда
	Тема 1: Інформація та її сутність	4	
	Тема 2. Критичне мислення: базові методики	4	
	Тема 3. Стандарти журналістики та її застосування в умовах війни	2	
	Тема 4. Поширені інструменти маніпуляцій у медіа		4
	Тема 6. Фейк як один із механізмів маніпулювання інформацією		4
	Тема 7. Ознаки маніпуляції в новинах		4
	Тема 8. Дезінформаційні наративи воєнного часу		4

Тема 9. Мова ворожнечі: понятійний апарат та класифікація		4
Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
Напишіть есе або зробіть презентацію Які можуть бути наслідки для людей, що приймають маніпуляційну інформацію за правду? Чому важливо розпізнавати і розуміти стратегії маніпуляції з інформацією? Обсяг: 4-5 сторінок.	10	
Напишіть есе або зробіть презентацію, в якому дослідити конкретну історичну ситуацію (наприклад, пропаганду в часи Другої світової війни, радянську пропаганду чи сучасні приклади пропаганди в авторитарних режимах) та проаналізуйте, які методи пропаганди використовувались для маніпуляції громадською думкою.. Обсяг: 4-5 сторінок.	10	
Напишіть есе або зробіть презентацію Назвіть приклади сучасної пропаганди, де відбувається дегуманізація? Як зрозуміти що ці приклади слід класифікувати як мова ворожнечі? Поясніть свою думку Обсяг: 4-5 сторінок.		10
Разом	30	30
Підсумковий контроль: залік (максимальний бал – 40)		
Загальний бал (максимальний бал – 100)		

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Практико-орієнтовані завдання	Максимально 2 балів: – 2 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 1 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання	Максимально 4 балів: – 4 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати психологічні знання на практиці, пов’язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 3 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки,

	використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 2 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. – 1 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня
Самостійна робота	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи

	з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
--	--

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є письмовий **екзамен**, на його складання надається 40 балів. Екзамен включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 10 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 10 балів) та 20 тестових завдань (по 0,5 бали за вірну відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту.

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень	задовільно	3-4	24-26

Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.			
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzdd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

1. Медіаграмотність під час війни: теорія, методика, інтерактив. Навчальний посібник / Довженко О., Єгорова А., Іванова Т., Міський В., Потапова В., Юричко А. / за загал. ред. О. Волошенюк, В. Іванова. — К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023.
2. Кулеба Дм. (2022). Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. К. Книголав. 384 с
3. Войтович Н.О., Імбіровська-Сиваківська Л.А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування/ За заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с.
4. Основи медіаграмотності: навчальний посібник / Т. М. Костирко, Т. Д. Корольова, М. С. Жигалкіна. Миколаїв: НУК, 2019 – 80 с.
5. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу “Основи медіаграмотності” / укл. С.О.Троян, Ткачук А.В. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2014. – 128 с.
6. Ладика О., Ярема О. Навчання запобігання видам шахрайства у медійному просторі. Збірник статей Восьмої міжнародної науково-методичної конференції «Критичне мислення в епоху токсичного контенту». К.: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020. С. 474-481.
7. Waldron J. 2012. The Harm in Hate Speech. Cambridge, MA: Harvard Univ. Press
8. Aitchison J., Lewis D. M. New Media Language. London; Routledge, 2004. 211 p

Додаткова

1. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації [перекл. з англ. О. Возьна, Г. Сташків]. Львів: Літопис, 2010.
2. Іра Рябоштан, «Як боротися проти дезінформації в соцмережах: роль медіа та держави», «MediaSapiens» (2021): <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/28516/2021-11-17-yak-borotysya-proty-dezinformatsii-v-sotsmerezkhakh-rol-media-ta-derzhavy/>
3. Сінгер Пітер, Брукінг Емерсон Війна лайків. Зброя в руках соціальних мереж. Харків: Видавництво Клуб Сімейного Дозвілля, 2019.
4. Ланьє Джарон Десять причин видалити акаунт із соцмереж просто зараз. Харків: Видавництво Vivat, 2020. 176 с.
5. Медіабезпека: як не стати жертвою дезінформації та фейків URL: <https://trkmart.tv/mediabezpeka-yak-ne-staty-zhertvoyu-dezinformatsiyi-ta-feykiv/>
6. Головка О. М. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики: монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2019.
7. Давидюк М. Як працює путінська пропаганда. Видавництво Смолоскип, 2016. 188 с.
8. Деббінк А. Думай сам: розвиваємо критичне мислення. Харків: Видавництво Vivat, 2021. 144 с.
9. Дискримінація та нетолерантність. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/discrimination-and-intolerance>
10. Діпфейк та дезінформація: практ. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. К.: Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
11. Європейська конвенція з прав людини https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ukr

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Словник з медіаграмотності, Національний проєкт з медіаграмотності «Фільтр»: <https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/slovnyk.pdf>
2. «Використання штучного інтелекту в освіті: ChatGPT і більше. Збірник матеріалів в круглого столу» (2023): http://www.uintei.kiev.ua/sites/default/files/an-mor-dos_0.pdf?fbclid=IwAR1DpwuFP_IeQctwN981SJElClgpMpbIIttfTQPlzYP_xq6-lb2yHB9awKE
3. Перевірка фактів як буденний журналістський ритуал <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytyka/perevirka-faktiv-yak-budennyzhurnalistskyy-rytual.html>
4. **Stop Fake** <https://www.stopfake.org/ru/glavnaya-2/>
5. Інститут масової інформації (ІМІ) <https://imi.org.ua/>
Журналістські стандарти під час війни нічим не відрізняються від стандартів часів миру» Куликов, «Громадське радіо» (2018 рік):
<https://hromadske.radio/project-news/zhurnalistski-standarty-pid-chas-viyny-nichym-ne-vidriznyayutsya-vid-standartiv-chasiv-myru-kulykov>
6. <https://aup.com.ua/books/mbm/#r3>

Нормативно-правові документи:

<https://medialiteracy.org.ua/>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет: